

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит та оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему «Організаційно-методичне забезпечення обліку та контролю
основних засобів на прикладі ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ»
(назва теми)

Виконавець:

студент ЦЗВФН

Абравітов Олександр Олександрович _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

канд. екон. наук, ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Яцунська Олеся Сергіївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах господарювання управлінський персонал, а також інші користувачі прагнуть одержати релевантну інформацію про стан і використання всіх економічних об'єктів, і, зокрема, основних засобів, як найбільш важливої частки активів. Адже за даними Державної служби статистики питома вага необоротних активів у складі господарських засобів великих, середніх та малих підприємств України за 2019 рік становить 42% [32]. Джерелом такої інформації виступає саме система бухгалтерського обліку.

З огляду на це, особливого значення набуває проблема вдосконалення та подальшого розвитку організаційно-методичного забезпечення обліку даного виду активу. Насамперед це обумовлено постійним процесом реформування системи бухгалтерського обліку через появу нових об'єктів обліку, а саме необоротних активів, утримуваних для продажу; інвестиційної нерухомості тощо.

Актуальність обраної теми дослідження також визначається тим, що саме об'єкти основних засобів становлять виробничий потенціал суб'єктів господарювання, та, на додаток, через значну вартість становлять значну питому у складі витрат через суми нарахованої амортизації.

Питанням вдосконалення обліку та контролю основних засобів присвячено багато праць вітчизняних науковців, а саме: Баранік О.О., Бондаря М.І., Бутинець Т.А., Кулик В.А., Макеєвої О.В., Максимової В.Ф., Слущького Є.В., Яцунської О.С. та багато інших [3; 4; 5; 26; 52; 55; 56].

Оцінкою проблем облікового відображення та зіставності вимог національних та Міжнародних стандартів фінансової звітності щодо об'єктів основних засобів висвітлено в працях Зубілевич С.Я., Кузіної Р.В., Лоханової Н.О., Мазіної О.І., Рогозного С.А. тощо [10; 11; 23].

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи – дослідити за допомогою певної сукупності методів та прийомів організаційно-методичне забезпечення обліку та контролю основних засобів та надати практичні рекомендації, спрямовані на поліпшення інформаційного забезпечення процесу управління товариством.

Відповідно до поставленої мети основними завдання є такі:

- дослідити «основні засоби» як економічну категорію та об'єкт обліку;
- розглянути існуючі класифікаційні моделі та види оцінок об'єктів основних засобів;
- здійснити порівняльний аналіз вимог вітчизняних та міжнародних стандартів щодо обліку основних засобів;
- надати економічну характеристику ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ»;
- ознайомитися з організацією обліку основних засобів на товаристві;
- окреслити основні напрями вдосконалення організаційно-методичного забезпечення обліку основних засобів на товаристві;
- проаналізувати стан та рух основних засобів на товаристві;
- розкрити організаційні засади контролю основних засобів на товаристві;
- здійснити кореляційно-регресійний аналіз ефективності використання

основних засобів за даними товариства.

Об'єкт дослідження є процес обліку, контролю та аналізу об'єктів основних засобів суб'єктів господарювання.

Предмет дослідження є сукупність теоретичних та організаційно-методичних аспектів обліку, аналізу та контролю основних засобів на ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ».

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становили загальнонаукові і спеціальні методи, зокрема: історичний і логічний – для дослідження розвитку категорії «основні засоби»; абстрактно-логічний – для теоретичного узагальнення, побудови схем та формулювання висновків; групування – для визначення напрямів поглиблення класифікаційної моделі основних засобів; таблично-графічний – для узагальнення та наочного подання текстової та цифрової інформації, отриманої через збирання даних, групування, проведення аналізу; статистико-економічний – для проведення ретроспективного аналізу стану та руху основних засобів за підприємствами України; кореляційно-регресійного аналізу – для побудови економіко-математичної моделі щодо визначення впливу факторів на ефективність використання основних засобів тощо.

Інформаційна база дослідження являє собою законодавство України, що регулює питання бухгалтерського обліку та фінансової звітності; Міжнародні стандарти фінансової звітності; матеріали Державної служби статистики України; публікації вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем обліку основних засобів; матеріали періодичних видань; облікова та звітна інформація про результати господарської діяльності ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (56 найменувань) та 23 додатків. Загальний обсяг роботи становить 277 сторінок. Основний зміст викладено на 69 сторінках. Робота містить 21 таблицю, 7 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження доповідалися та отримали позитивну оцінку на ІХ Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції» (м. Херсон, 17-18 листопада 2020 р.) [1].

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти обліку основних засобів**» досліджено економічну сутність облікової категорії «основні засоби», їх класифікацію та види оцінки та порядок їх нормативного регулювання щодо обліку й розкриття інформації у фінансовій звітності. Проведено порівняльний аналіз вимог національних та міжнародних стандартів, які визначають метрологічні засади обліку основних засобів.

У другому розділі «**Організаційно методичне забезпечення обліку основних засобів на ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ»**» надано загальну економічну характеристику товариства, досліджено організаційно-методичне забезпечення обліку основних

засобів на товаристві, зазначено недоліки практичного характеру та розроблено рекомендації щодо їх нівелювання.

У третьому розділі «Аналіз та контроль стану та руху основних засобів на *ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ»* проаналізовано стан, рух та ефективність використання основних засобів; запропоновано економіко-математичну модель щодо оцінки впливу факторів на віддачу основних засобів; досліджено організаційно-методичне забезпечення контролю на товаристві та надано рекомендації щодо його поліпшення.

ВИСНОВКИ

Основні висновки та рекомендації теоретичного та практичного характеру, отримані в результаті дослідження, полягають у такому:

1. За результатами дослідження економічної сутності облікової категорії «основні засоби» встановлено її відповідність економічній категорії «основний капітал» за своїми ознаками, а саме: здатність приносити дохід від використання, матеріальна форма, довготривале використання, спосіб перенесення вартості на створюваний продукт та можливість оцінки за фактично понесеними витратами на їх створення.

2. На підставі аналізу існуючих класифікаційних моделей основних засобів доведено доцільність доповнення існуючих класифікаційних моделей основних засобів ознакою «Для цілей складання консолідованої фінансової звітності», що дозволить підвищити рівень інформативності аналітичного обліку для цілей корегування сум чистих активів дочірніх компаній та показників статей фінансової звітності в процесі складання консолідованої фінансової звітності.

2. Окреслено види оцінок основних засобів, за результатами чого було визначено відсутність нормативного визначення поняття «теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу» у облікових стандартах, які регулюють порядок обліку основних засобів та здійснення процедури зменшення корисності активів. Зазначено необхідність доповнення глосарію облікових стандартів цією дефініцією

3. Розкрито нормативне регулювання обліку основних засобів та методологічному, методичному та організаційному рівнях. На методологічному рівні здійснено розгляд національних та міжнародних стандартів обліку, які визначають методологічні засади та порядок розкриття інформації про операції з основними засобами на різних стадіях їх життєвого циклу.

4. Проведено порівняльний аналіз вимог національних та міжнародних вимог щодо обліку основних засобів. Зроблено акцент на розгляді питань компонентного обліку об'єктів, підходів до відображення ремонтів на інших поліпшень основних засобів. Зазначено доцільність організації компонентного обліку основних засобів та можливість закріплення цього облікового рішення в обліковій політиці суб'єкта господарювання.

5. Дослідження діючої практики організації обліку та контролю було здійснено на базі ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ПРОФЕСІОНАЛ». Основним видом діяльності товариства є монтаж, ремонт, модернізація, налагодження технологічного устаткування промислових підприємств хімічної,

нафтохімічної, газової, теплоенергетичної, харчової галузей, підприємств машинобудування; виготовлення, монтаж металоконструкцій і нестандартного обладнання з металу. Відповідно до організаційно-правової форми товариство має вертикально інтегровану корпоративну структуру.

6. Проаналізовано показники фінансової стійкості та платоспроможності товариства зроблено висновок про те, що товариство поступово входило в зону страти стійкості та платоспроможності. Надано рекомендації управлінському персоналу щодо необхідності вираховування ризику неплатоспроможності та прийняття рішення стосовно поліпшення фінансового стану через поліпшення функціонування системи моніторингу економічних показників для своєчасного реагування на негативні зміни та мінімізації їх наслідків.

7. За результатом оцінки практики обліку основних засобів зроблено висновок про задовільний стан організаційно-методичного забезпечення обліку. Однак, при цьому було зазначено низку недоліків щодо групування об'єктів основних засобів та недотримання положень облікової політики, що є порушенням принципу бухгалтерського обліку «послідовність».

8. У ході порівняльного аналізу переліку вимог до складу елементів облікової політики щодо об'єктів основних засобів та облікової політики товариства надано практичні рекомендації щодо змістовного наповнення зазначеного документа, які дозволять покращити організаційно-методичне забезпечення обліку основних засобів, а саме:

- класи (групи) основних засобів, що обумовлено існуванням альтернативних підходів до класифікації таких об'єктів та необхідністю розкриття інформації про основні засоби товариства у річній інформації емітента цінних паперів;
- одиниця обліку основних засобів та багатокomпонентний облік основних засобів, зокрема закріпити критерій суттєвості вартості субінвентраного об'єкта у вартості цілого об'єкта у відсотковому вираженні;
- підходи до періодичності зарахування сум дооцінки необоротних активів;
- тестування на предмет зменшення корисності об'єктів основних засобів, що особливо є актуальним в умовах наявності внутрішніх ознак зменшення корисності, а саме значного фізичного зношення об'єктів основних засобів та зменшення майбутніх грошових надходжень від використання активів;
- дата первісного визнання необоротних активів та групи вибуття як утримуваних для продажу.

9. За результатами дослідження питань ефективності використання основних засобів на ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ» зроблено висновок про зниження ефективності використання об'єктів основних засобів, що здебільшого пов'язано з їх частковим використанням (20-30%). Зазначено необхідність щодо розгляду управлінським персоналом можливих варіантів бізнес-моделей використання об'єктів основних засобів – надання в оренду, реалізація тощо.

10. Досліджено систему контролю за фінансово-господарською діяльністю ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ», яка здійснюється як через залучення незалежного зовнішнього аудитора (аудиторської фірми), а також через механізми внутрішнього контролю – ревізора.

Відповідно до вимог чинного законодавства товариство щорічно перед складанням фінансової звітності проводить інвентаризацію активів та зобов'язань. Враховуючи той факт, що основними завданнями інвентаризації виступають підтвердження наявності, стану відповідності критеріям визнання і оцінки, зроблено висновок про неможливість розв'язання визначених завдань через використання нормативно рекомендованих форм документального оформлення результатів інвентаризації. Розроблено та рекомендовано товариству для застосування під час проведення інвентаризації 2020 року форму інвентарного опису, яка дозволяє фіксувати факти відповідності критеріям визнання та достовірності оцінки.

11. Здійснено оцінку впливу коефіцієнтів оновлення, придатності та валової рентабельності продажів на зміну рівня віддачі основних засобів товариства. Рекомендувати управлінському персоналу ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ» вдатися до надання в оренду частини приміщень задля підвищення ефективності господарювання, що, на нашу думку, дозволить зменшити залежність підприємства від сезонності та збільшити власні оборотні кошти підприємства; що в свою чергу, дозволить розширити інвестиційні можливості підприємства, тим більше, що за часткою вкладу – коефіцієнт оновлення основних засобів має вирішальний вплив для зростання рівня віддачі основних засобів на ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ».

Таким чином, вважаємо, що практичне застосування наданих нами рекомендацій сприятиме поліпшенню організаційно-методичного забезпечення обліку та внутрішнього контролю операцій з основними засобами ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ».

АНОТАЦІЯ

Абравітов О.О. «Організаційно-методичне забезпечення обліку та контролю основних засобів на прикладі ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності». - Одеський національний економічний університет. Одеса, 2020 р.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження - процес обліку, контролю та аналізу об'єктів основних засобів суб'єктів господарювання.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні аспекти організаційно-методичного забезпечення обліку та контролю основних засобів на ПрАТ «ПРОФЕСІОНАЛ».

Досліджено економічну сутність облікової категорії «основні засоби»; існуючі їх класифікаційні моделі та види оцінок; нормативне регулювання обліку цього виду активу; організаційно-методичне забезпечення обліку та контролю основних засобів на товаристві.

Проаналізовано відмінності вимог вітчизняних та міжнародних стандартів щодо обліку основних засобів; фінансовий стан та платоспроможність товариства;

стан, рух та ефективність використання основних засобів; визначено вплив ряду чинників на рівень віддачі основних засобів.

Запропоновано доповнити існуючі класифікаційні моделі основних засобів ознакою «Для цілей складання консолідованої фінансової звітності»; визначено необхідність доповнення національних стандартів, які регулюють питання обліку основних засобів» визначенням поняття «теперішня вартість майбутніх грошових надходжень від активу»; розширити табличну частину типової форми інвентаризаційного опис критеріями визнання та оцінки основних засобів.

Ключові слова: активи, основні засоби, облікова політика, облікова оцінка, елемент облікової політики, зменшення корисності активів.

ANNOTATION

Abravitov O.O. Organizational and methodological support of accounting and control of fixed assets based on PJSC «PROFESSIONAL».

Thesis of Master degree in specialty 071 «Accounting and Taxation» under the master's program «Accounting, Auditing and Taxation of the Entrepreneurial Activity» - Odessa National Economics University. – Odessa, 2020.

Thesis consist of three chapters. Object of study is the process of accounting, control and analysis of fixed assets of economic entities.

The paper considers theoretical and practical aspects of organizational and methodological support of accounting and control of fixed assets at PJSC «PROFESSIONAL».

The economic essence of the accounting category "fixed assets" is studied; their existing classification models and types of estimates; regulatory regulation of accounting for this type of asset; organizational and methodological support of accounting and control of fixed assets in the company.

The differences between the requirements of domestic and international standards for the accounting of fixed assets are analyzed; financial condition and solvency of the company; condition, movement and efficiency of use of fixed assets; the influence of a number of factors on the level of return on fixed assets is determined.

It is proposed to supplement the existing classification models of fixed assets with the sign «For the purposes of compiling consolidated financial statements»; identified the need to supplement the national standards governing the accounting of fixed assets by defining the concept of «present value of future cash flows from the asset»; expand the tabular part of the standard form of inventory description criteria for recognition and measurement of fixed assets.

Keywords: assets, fixed assets, accounting policy, accounting estimate, element of accounting policy, impairment of assets.